

Sidra van de Week

הישן יתחדש והחדש יתקדש

...hajasjan jitchadesj wehechadasj j itkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbin van Israel

Igrot Haraya, Igeret 164

Sjabbat 26 juni / 26 tammoez 5770

Sidra Balak, Bemidbar [Numeri] 22:2-25:9, Tanach blz. 314-321

Haftara: Psalm 106:1-48, Tanach blz. 1364-1367

Vertaling: Mieke van Praag-de la Parra

www.kolel.org/blog/labels/Balak.html

Daar vorig jaar, 5769, de sidrot Choekat en Balak samen op één sjabbat werden gelezen, is er voor dat jaar geen commentaar gepubliceerd specifiek over sidra Balak. Het commentaar van die week verscheen vorige week in onze vertaling op deze lijst. Vandaar dat we nu een commentaar hebben gekozen van de Kolel in Toronto, ook niet onbekend aan wie onze vertalingen langere tijd leest. De tekst dateert uit 5768-2008 en de indeling is die van Kolel.

BALAK

Toen hij werd gevraagd waarom hij de Mount Everest wilde beklimmen, beantwoordde, George Mallory de vraag met de legendarische woorden: "omdat hij er is." De avonturier ondernam deze heldendaad drie keer als lid van verschillende Britse expedities.

Bij zijn derde poging in 1924 raakte hij vermist. Pas 75 jaar later werd zijn lichaam door een expeditie op de Mount Everest gevonden.

De aantrekkingskracht op ons van grote hoogten bestaat al duizende jaren. Bergen werden beschouwd als verblijfplaatsen van goden. Offers werden gebracht op "hoge plaatsen." Het Hebreeuwse woord *bamah* verwijst naar zulke plaatsen. In modern Hebreeuws is het woord voor een toneel *bamah*.) Het daarmee verwante woord, *bima*, is de plek in de synagoge waarvan de eredienst wordt geleid en de Tora wordt gelezen.

Commentatoren zoals rabbijn Samson Raphael Hirsch en Nechama Leibowitz hebben er op gewezen dat sidra Balak vooral gaat over hoog gelegen plekken. Balak, de koning, heeft de profeet Bilam de opdracht gegeven een vloek uit te spreken over een volk dat hij als een bedreiging ervaart: de Israëlieten. Ofschoon Bilam in eerste instantie dit weigert, krijgt hij

later toch de toestemming van God, op voorwaarde dat hij alleen dat zal spreken wat God hem in de mond legt, hetgeen zegeningen zal blijken te zijn.

Drie keer neemt Balak Bilam mee naar een geschikte uitkijkpunten vanwaar hij kon neerkijken op Israël:

1. "De volgende morgen nam Balak Bilam mee naar *Bamot Baäl*, een hooggelegen plaats (de hoogste plek van de afgod Baäl), vanwaar hij een deel van de Israëlieten kon zien" (Bemidbar 22:41).
2. "En hij (Balak) nam hem (Bilam) mee naar de top van de Pisga, in de naar Tsofiemvlakte, bouwde zeven altaren en offerde op elk ervan een stier en een ram" (Bemidbar 23:14).
3. "En hij (Balak) nam hem (Bilam) mee naar de top van de Peor; vandaar kijkt men uit over de *Jesjimon* (een woestenij). Bilam droeg Balak op om er zeven altaren te bouwen en zeven stieren en zeven rammen gereed te maken voor een offer. Balak deed wat Bilam hem had gezegd. Op elk altaar offerde hij een stier en een ram" (Bemidbar 23:28-30).

Maar zoals God hem dat had bevolen, was het voor Bilam onmogelijk de wens van de koning uit te voeren:

"Hoe kan ik vervloeken wie door God niet is vervloekt?
Hoe kan ik verwensen wie door de Eeuwige niet is verwenst?
Ik zie hen vanaf de top van de rotsen,
ik neem hen waar vanaf de heuvels,
een volk dat afgezonderd leeft,
zich niet verbindt met andere naties.
Wie kan Jaäkov tellen, wie telt Jisraëel?"
(Bemidbar 23:8-9)

Vanuit de hoogte naar beneden kijken, kan met veel sterke gebeurtenissen en emoties worden geassocieerd. Niets is adembenemender dan het uitzicht van een bergtop op een heldere dag. Toch kan dat uitzicht tegelijkertijd heel verwarrend en zelfs verlamdend zijn, zoals Jimmy Stewart ondervond in de Alfred Hitchcock film *Vertigo*.

Hoogten zijn plaatsen waar God met ons communiceert. Denk maar aan de berg Sinai en de berg Moria waarop God Avraham de opdracht geeft om zijn zoon op "een berg die ik wijzen zal" te offeren (Beresjiet [Genesis] 22:2). Mosjee beklom de hoogten om het Beloofde land voor zijn dood te zien: "Mosjee verliet de vlakte van Moav en hij beklom de Nevo, een van de toppen van de Pisga, tegenover Jericho. Daar liet de Eeuwige hem het hele land zien: het hele gebied van Gilad tot aan Dan; Naftali, het gebied van Efrajim en Menasjè, heel Jehoda tot aan de zee in het westen, de Negev, de Jordaanvallei en de vlakte bij de palmstad Jericho, tot aan Tsoar" (Devariem [Deuteronomium] 34:1).

Sinds kort hebben door mensen gemaakte hoogten een nieuwe betekenis gekregen. Woorden zijn onvoldoende om de kracht van dit fenomeen te beschrijven, dus ik geef alleen de "feiten."

Enige weken geleden toen ik op Highway 401 (in Canada) reed zag ik een ambulance op een viaduct. Ik dacht dat er een ongeluk was gebeurd, totdat ik bij het volgende viaduct kwam, waarop een brandweerwagen was geparkeerd, evenals op het daarop volgende viaduct. Hoe dichterbij ik bij Kingston, Ontario kwam, hoe voller de viaducten werden. Niet alleen met officiële voertuigen; een hele massa mensen stond daar te wachten. Al spoedig kwam er vanaf de andere kant een autocolonne langs. In het midden van de processie was een lijkswagen met het stoffelijk overschot van Captain Richard Leary, Second Battalion, Princess Patricia's Light Infantry. Captain Leary werd gedood toen hij op wacht stond in Afghanistan.

De aanwezigen op de viaducten van Highway 401, ook bekend als de "Highway of Heroes", namen deel aan een nieuw ritueel: het eren van overleden soldaten, van wie het stoffelijk overschot naar de Canadian Forces Base Trenton wordt gebracht en vervolgens vandaar naar

hun definitieve rustplaats worden getransporteerd. Het ritueel voor deze gewoonte is heel eenvoudig volgens de blog [Military Mom at Home](#): "We verzamelen langs de 401 tussen Trenton en Toronto om onze gevallen soldaat te eren. Hij komt thuis."

Deze moderne bamot (hoog gelegen plaatsen) - het viaduct waarop mensen zich verzamelen om de laatste eer te bewijzen - hebben iets heel ontroerends. Een "gebruiksvoorwerp", een voor de efficiëntie en snelheid van het verkeer aangelegde snelweg, wordt een heilige plek.

Op zulke momenten verliezen het verkeer, de tijd en het snel bereiken van je bestemming alle betekenis. Waar het dan uitsluitend om gaat is dat één dierbare ziel naar zijn laatste rustplaats wordt gebracht met alle zorg en aandacht die dat vergt.

Helaas moesten wij twee dagen na dit opmerkelijke voorbeeld van *Kevod hameet* (het eren van de overledene) vernemen dat opnieuw een Canadese soldaat was verongelukt.

En dus, terwijl te veel van deze konvoien hun weg vinden langs Highway 401, verzamelen de inwoners van de naburige dorpen zich op de viaducten en "bekijken hen van bovenaf" in het besef dat opnieuw een onbaatzuchtig individu zich heeft gevoegd "bij een volk dat afgezonderd leeft."

Sjabbat sjalom,
Rabbi Michal Shekel